

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ONDERZOEK NAAR KWALITEITSVERBETERING

**Montessori Scholengemeenschap Amsterdam, Metis
Montessori Lyceum
VMBOGT**

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 16PS|C4
BRIN nummer : 16PS|07|VMBOGT
Onderzoeksnummer : 290768
Datum onderzoek : 25 oktober 2016
Datum vaststelling : 9 februari 2017

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 25 oktober 2016 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de afdeling vmbo-gt van het Metis Montessori Lyceum (MML) om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 6 november 2015 en 19 januari 2015 stelde de inspectie tekortkomingen vast in het onderwijsproces op de afdeling vmbo-t. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 4 mei 2015. De kwaliteit van het onderwijs is toen als zwak beoordeeld en wij hebben ons toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan in hoeverre de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en of de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, voeren we nu een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uit.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichtshistorie

De afdeling vmbo-t van het Metis Montessori Lyceum is voortgekomen uit het opgeheven Amstel Lyceum, waarbij leerlingen onder andere door Metis Montessori Lyceum opgenomen zijn. De afdeling is dus relatief nieuw en heeft in schooljaar 2015-2016 voor de tweede maal vmbo-t examens afgenomen. Tijdens het bestuursgesprek in juni 2014 heeft de schoolleiding risico's van deze afdeling aan de orde gesteld, waarna een kwaliteitsonderzoek is afgesproken. Tijdens dit onderzoek werd de kwaliteitszorg als voldoende beoordeeld, maar zijn er belangrijke tekortkomingen vastgesteld in het onderwijsproces. Dit betrof de doelgerichte opbouw van de lessen, actieve betrokkenheid van de leerlingen, het geven van effectieve feedback, maar met name ook het efficiënt gebruik van de onderwijstijd. Dit hield in dat vanwege ordeverstoringen veel leerlingen uit de lessen gestuurd werden en vervolgens voor hen niet duidelijk was wat ze moesten doen. Er is vervolgens een toezichttraject gestart,

waarbij een drietal voortgangsgesprekken zijn gevoerd om het verbetertraject van de school te monitoren.

In december 2015 heeft een tussentijds kwaliteitsonderzoek plaatsgevonden, waarbij drie kernindicatoren beoordeeld zijn, waarvan door de schoolleiding verondersteld werd dat ze inmiddels van voldoende niveau waren. Tijdens dat tussentijds kwaliteitsonderzoek is vastgesteld dat op dat moment de tekortkoming bij het efficiënt gebruik van de onderwijstijd opgeheven was, maar dat deze tekortkomingen nog wel aanwezig waren bij de doelgerichte opbouw van de lessen en de actieve betrokkenheid van leerlingen.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek naar de kwaliteitsverbetering bestaat uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in 12 halve lessen van een half uur de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met het management, leraren, zorgfunctionarissen en leerlingen.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en het bestuur.

Tijdens het onderzoek hebben wij alle onvoldoende (kern)indicatoren beoordeeld en alle voldoende kernindicatoren geverifieerd.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIE EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering zoals wij hebben uitgevoerd, heeft tot doel om te beoordelen of de kwaliteit van het onderwijs weer van voldoende niveau is en of aan alle afspraken is voldaan die in het toezichtplan zijn vastgelegd.

Onze conclusie voor afdeling vmbo-t is als volgt:

Kwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs vertoont nog steeds belangrijke tekortkomingen, waardoor het onderwijsproces met drie tekortkomingen bij de kernindicatoren als onvoldoende beoordeeld wordt. Daarnaast is de kwaliteitszorg met twee tekortkomingen ook als onvoldoende beoordeeld. Omdat bij de afdeling vmbo-t nog niet voor alle resultaatindicatoren formeel over twee schooljaren gegevens vastgesteld zijn en het oordeel op onderwijsresultaten dus officieel niet vastgesteld kan worden, zou dit betekenen dat we bij deze afdeling volgens de officiële beslisregel moeten escaleren naar 'zeer zwak'.

Op grond van de positieve ontwikkelingen in de onderwijsresultaten op basis van de voorlopige septemberresultaten 2016 en de schooleigen analyse van de rendementen over schooljaar 2015-2016 wijken we van bovenstaande beslisregel af en verlengen wij het traject van geïntensiveerd toezicht nog met maximaal één jaar.

Met het bestuur is afgesproken dat de onderwijskwaliteit in oktober 2017 weer van voldoende niveau is. Hieraan voorafgaand voeren wij opnieuw een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (okv) uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven. Dit onderzoek vindt plaats op basis van het onderzoekskader VO 2017.

Mocht na dit extra jaar de kwaliteit van het onderwijsproces nog niet op orde zijn, dan kan de inspectie besluiten te escaleren naar het arrangement 'aangepast zeer zwak'.

Het bovenstaande zal tevens verwoord worden in het aangepaste toezichtplan.

Naleving

Wij concluderen dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit van de onderzochte aspecten zijn gekomen. Eerst ziet u het Algemeen Beeld en vervolgens het Kwaliteitsprofiel, waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1. Algemeen Beeld

De kwaliteit van het onderwijsproces op de afdeling vmbo-t van het Metis Montessori Lyceum is onvoldoende. De verbeteracties, die de afdeling de afgelopen jaren heeft ingezet, en die zijn afgesproken in het toezichtplan, hebben nog niet geleid tot voldoende verbetering van de kwaliteit van de lessen. In te veel lessen is er onvoldoende sprake van een doelgerichte lesopbouw, actieve betrokkenheid en effectieve feedback aan leerlingen. Het efficiënt gebruik van de onderwijstijd staat bij een aantal lessen onder druk vanwege ordeverstoringen, maar blijft over het geheel genomen net voldoende. In de lessen vindt onvoldoende differentiatie plaats en wordt onvoldoende afgestemd op verschillen tussen leerlingen.

De leerresultaten zijn op het moment van het onderzoek nog niet officieel te beoordelen, maar op basis van de voorlopige examenresultaten 2016 en de schooleigen analyse van de rendementen verwachten wij dat het overzicht Onderwijsresultaten 2017 naar alle waarschijnlijkheid voldoende leerresultaten laat zien.

De kwaliteitszorg is onvoldoende en laat nu twee tekortkomingen zien. Dit is één tekortkoming meer dan bij het kwaliteitsonderzoek in 2015 is vastgesteld. De school heeft de verbetering van het onderwijsproces onvoldoende doelgericht ingezet. Het vmbo-t-team zal op korte termijn een eenduidig beeld moeten krijgen welk onderwijs het beste past bij haar leerlingenpopulatie en daar gezamenlijk naar moeten handelen.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda voor indicatoren van de opbrengsten:

1. onder de norm
2. boven de norm
3. niet te beoordelen

Legenda voor andere indicatoren:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_GT	Bovenbouwsucces voor de afdeling vmbo g/t	•		
EX_GT	Examencijfers voor de afdeling vmbo g/t		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.		•		
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.		•		
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

N.1	N1. Toelating voortgezet onderwijs	ja	nee
N1.1	Het bevoegd gezag baseert zijn beslissing over de toelating van leerlingen tot het eerste schooljaar op het schooladvies van de basisschool dat voor 1 maart wordt vastgesteld.	•	
N1.2	Indien het schooladvies naar aanleiding van het resultaat van de centrale eindtoets of een andere toegestane eindtoets wordt gewijzigd, dan baseert het bevoegd gezag zijn beslissing over de toelating van leerlingen tot het eerste schooljaar op dat gewijzigde schooladvies.	•	

N2.	Verzuim en voortijdig schoolverlaten	ja	nee
N2.1	De schoolgids bevat informatie over: het percentage leerlingen dat de school zonder diploma verlaat (VSV).	•	
N2.2	De schoolgids bevat informatie over: Verzuimbeleid	•	

N3.	Passend onderwijs	ja	nee
N3.1	De schoolgids bevat informatie over: De wijze waarop de ondersteuning van leerlingen die extra ondersteuning behoeven wordt vormgegeven.	•	

N3.	Passend onderwijs	ja	nee
N3.2	De schoolgids bevat informatie over: bij welk(e) samenwerkingsverband(en) het bevoegd gezag van de school is aangesloten.	•	
N3.3	In het schoolplan is het onderwijskundig beleid opgenomen waarbij tevens het schoolondersteuningsprofiel is betrokken (de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven).	•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: Onderwijsproces, Leerresultaten en Kwaliteitszorg.

Leerresultaten

De leerresultaten van de afdeling vmbo-t zijn op het moment van het onderzoek nog niet volledig te beoordelen. De definitief vastgestelde examenresultaten hebben we op dit moment slechts van één jaar, te weten examenjaar 2015. Dit komt omdat de afdeling vmbo-t van het Metis Montessori Lyceum een korte bestaanshistorie kent. Wel zijn er inmiddels 'voorlopige' examenresultaten van examenjaar 2016. Lag het centraal examencijfer van de Examens 2015 (5,91) nog net onder de schoolspecifieke norm (5,92), inmiddels ligt het tweejaarsgemiddelde (6,02) voorlopig wel boven deze norm. In het examenjaar 2016 was er met een gemiddelde van 6,09 namelijk een verbetering van het gemiddelde examencijfer te zien van bijna twee tiende punt.

Het bovenbouwsucces (R3) ligt daarentegen met 60,17 over twee schooljaren berekend op dit moment flink onder de schoolspecifieke norm (78,33). De schooleigen analyse over schooljaar 2015-2016 laat een verbetering van R3 zien tot boven de norm voor dat schooljaar (78,76). Dit betekent dat er op het Onderwijsresultatenoverzicht 2017 een verbetering te zien is, maar het driejaarsgemiddelde nog onder de schoolspecifieke norm zal liggen.

De plaatsing ten opzichte van het basisschooladvies (R1) en de onderbouwsnelheid (R2) laten geen risico's zien. Hierbij moet opgemerkt worden dat bij de berekening van deze rendementen de onderbouw van het Metis Montessori Lyceum als geheel betrokken wordt, dus ook de havo- en vwo-afdelingen van de hoofdlocatie.

Al met al valt op basis van de schooleigen analyse van de rendementen en de voorlopige septemberresultaten 2016 te verwachten dat het overzicht 'Onderwijsresultaten 2017' voldoende leerresultaten laat zien, waarbij drie van de vier indicatoren boven de schoolspecifieke norm liggen.

Onderwijsproces

Ondanks het deels vernieuwde, zeer betrokken en hardwerkende docententeam, zien wij onvoldoende progressie in de kwaliteit van de lessen. We hebben tijdens het onderzoek zeker lessen van basiskwaliteit of daarboven gezien, waarbij ook de juiste toon richting de leerlingen wordt aangeslaan.

Maar we moeten tijdens het onderzoek concluderen dat deze voorbeelden nog geen gemeengoed zijn. De grootste oorzaak hiervan is naar onze mening het klassenmanagement dat tijdens te veel lessen (meer dan 25 procent) te wensen overlaat, waardoor leerlingen onvoldoende actief betrokken zijn bij de lesactiviteit. We zien in te veel lessen dat vooral de docenten zelf hard aan het werk zijn. De lessen zijn - ondanks een aantal goede voorbeelden - te weinig doelgericht qua opbouw, waardoor onvoldoende structuur aanwezig is voor de leerlingen. Vanwege deze tekortkomingen komen te veel docenten niet toe aan het geven van effectieve feedback. Het efficiënt gebruik van de onderwijstijd is dan wel als voldoende beoordeeld, maar vertoont nog steeds in een aantal lessen risico's vanwege ordeverstoringen. Overigens hebben wij dit maal geen rondzwervende, er uitgestuurde leerlingen in de gangen aangetroffen. De regels rond deze curatieve ingrepen in de les zijn ten opzichte van het kwaliteitsonderzoek in 2015 veel duidelijker.

De ondersteuning van de vmbo-t leerlingen is van voldoende niveau. Met behulp van genormeerde toetsen wordt vastgesteld of er hiaten aanwezig zijn op het gebied van de kernvakken. Alle leerlingen worden gezien en ontvangen de ondersteuning die bij de geconstateerde hulpbehoefte past.

Kwaliteitszorg

Twee jaar geleden is de kwaliteitszorg - op de borging van de kwaliteit van het onderwijsproces na - als voldoende beoordeeld. Nu beoordelen we de kwaliteitszorg als onvoldoende, omdat er inmiddels een tekortkoming bij is gekomen.

Van een aantal onderdelen van de zorg voor kwaliteit hebben wij vastgesteld dat deze bij de afdeling vmbo-t van het Metis Montessori Lyceum ondertussen cyclisch worden uitgevoerd. Dit betreft de analyse van de leerresultaten en de wijze waarop er doelgericht gewerkt wordt aan verbetering van deze resultaten. Ook zien we dat de afdeling door middel van enquêtes onder stakeholders en lesobservaties haar eigen onderwijsproces evalueert. De afdeling heeft na een traject van observaties door een externe adviseur, de lesbezoeken met behulp van een digitale observatietool zelf opgepakt. De school zal haar algemene beeld van de lessen nog reëler kunnen maken door naast de teamleider, ook docenten onderling of collega's van andere scholen binnen het bestuur observaties te laten uitvoeren.

De inspectie is in tegenstelling tot het kwaliteitsonderzoek bij dit onderzoek kritischer over het doelgericht werken aan verbetering van het onderwijsproces. De afdeling vmbo-t heeft een leerlingenpopulatie uit Amsterdam-Oost, die meer

dan gemiddeld sociaal en cognitieve achterstanden vertoont en die daarnaast zo nu en dan de straatcultuur de school inneemt. De afdeling heeft vanwege deze problematiek gekozen om zich met elkaar te richten op 'effectieve mavo-didactiek'. Hiervoor heeft het voltallige team een externe cursus gevolgd. Achteraf voldeed deze cursus niet geheel aan de verwachtingen van het team. Om toch een vervolg te geven heeft de externe cursusbegeleider bij de start van schooljaar 2016-2017 op de afdeling lessen bezocht. Uit de verschillende gesprekken blijkt dat voor het team nog onduidelijk is met welk doel deze observaties hebben plaatsgevonden en hoe dit leidt tot eenduidig effectief didactisch handelen van het vmbo-t team van het MML. De doelgerichtheid van deze, voor de afdeling, belangrijke verbeteractiviteit is dan ook onvoldoende.

Omdat het speerpunt van de afdeling - effectieve mavo didactiek - nog onvoldoende scherp is kent en nog niet terug te zien is in de lessen, kunnen wij op dit moment niet van borging van de onderwijskwaliteit spreken.